

**Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет
Інститут психології та педагогіки
Кафедра вікової та педагогічної психології
Кафедра загальної психології та психодіагностики**

Студентський науковий альманах

(Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих науковців "Гендерні аспекти розвитку самосвідомості в онтогенезі"
Рівне, 15-16 квітня 2010 р.)

Рівне, 2010

Студентський науковий альманах. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів і молодих науковців "Гендерні аспекти розвитку самосвідомості в онтогенезі". Рівне, 15-16 квітня 2010 р. – Рівне: РДГУ, 2010. – 198 с.

Редакційна колегія:

Павелків Р.В. - доктор психологічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної та навчально-методичної роботи, директор Інституту психології і педагогіки РДГУ, завідувач кафедри вікової та педагогічної психології Інституту психології та педагогіки РДГУ, Заслужений працівник освіти України – співголова;

Воробйов А.М. – кандидат педагогічних наук, професор, перший проректор РДГУ, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики Інституту психології та педагогіки РДГУ, Заслужений працівник освіти України - співголова

Безлюдна В.І. - професор кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Корчакова Н.В. – доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Созонюк О.С. – доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Яцюк Н.О. – доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;

Матеріали обговорені та рекомендовані до друку на засіданні науково-методичної ради психолого-природничого факультету РДГУ. Протокол № _____ від _____ 2010 р.

Стиїка самооїнка,що постїйно формується,певною мїрою звільняється вїд оїнок оточуючих,стає самостїйним регулятором поведїнки дитини.їнодї виникає розбїжнїсть мїж самооїнкою і оїнками з боку оточуючих.Якщо цї оїнки вищї за самооїнку,то розбїжнїсть мїж ними може стати чинником,що стимулює розвиток особистостї.

Отже,можна зробити висновок,що самооїнка має великий вплив на всї аспекти життєдїяльностї та поведїнку людини. Самооїнка-оїнка себе,своєї дїяльностї,свого становища в певнїй групї,органїзацїї чи в колї друзїв,а також ставлення до оточуючих і не менш важливим є критичне ставлення до своїх здїбностей і можливостей. Термін «самооїнка» прирївнюють до термїну «самоповага». Самооїнка показує,як людина оїнює себе щодо окремої властивостї,а самоповага-загальна оїнка.

Лїтература

1. Божович Л.І. Личность и ее формирование в детском возрасте. –М.,1968.
2. Рубинштейн С.Я. Исследование самооценки // Экспериментальные методики патопсихологии. - М., 1970.

УДК 159.922.75

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ САМООЦІНКИ У ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ

Маринїч Оксана, студентка 4 курсу

*Керївник: кандидат педагогїчних наук, професор Безлюдна В.І.
Рївненський державний гуманїтарний унїверситет*

Самооїнка – центральний компонент Я-концепцїї особистостї, який охоплює оїнку людиною себе, своїх можливостей і якостей та мїсця серед їнших людей. У людини самооїнка виконує регулюючу і захисну функцїї, впливаючи на її взаємовїдносини з їншими людьми, поведїнку і розвиток. Вїд самооїнки залежить самокритичнїсть людини і вимогливїсть до себе. Вона є основою ставлення людини до своїх успїхїв та невдач і вибору цїлей певної складностї, тобто рївня домагань [1].

Самооїнка у дошкїльника розвивається на основї знань та думок про себе. Вона багато в чому залежить вїд того, як дитину оїнює дорослий. Чим точнїша й аргументованїша оїнка дорослого, тим сприятливїші умови формування самооїнки [2]. Оїнка дорослого вїдїграє стимулюючу роль, мобїлізує зусилля дитини на отримання

результату. Занижені оцінки дорослих мають найбільш негативні наслідки, знижують самостійність та ініціативність дитини [1]. Згодом сформоване уявлення про власні дії допомагає дошкільнику критично ставитися до оцінок дорослих і певною мірою протистояти їм у разі гальмівного їх впливу на розвиток особистості. Старші дошкільники самостійно вміють аналізувати результати своїх дій, відділяють себе від оцінки іншого.

На формування самооцінки також впливають стосунки дошкільника із ровесниками. Virізніють три позиції дошкільника у ставленні до ровесників.

Егоїстична позиція, яка полягає в тому, що дитині байдужі інші діти, а її інтереси зосереджені на предметах, зокрема іграшках, через які виникають суперечки і конфлікти.

Конкурентна позиція виявляється, коли однолітки цікавлять дитину тільки як засіб самоутвердження. Заради схвалення і заохочення дорослого дошкільник намагається бути слухняним, хорошим, ніколи не кривдити. Оцінка інших дітей неадекватна, бо відіграє роль своєрідного фону, на якому дитина прагне показати свої переваги.

Дитина з гуманною позицією позитивно ставиться до товаришів, добре знає їх інтереси, настрої та бажання, охоче, за власною ініціативою ділиться тим, що має, допомагає іншим не з розрахунку на похвалу, а тому що одержує від цього радість і задоволення. Гуманна позиція у ставленні до одноліток найбільш сприятлива для формування адекватної самооцінки.

На основі досвіду оцінювання товаришів у дитини формується самооцінка. Характерною для дошкільника є завищена самооцінка, супроводжувана позитивними емоціями. Переважання позитивних самооцінок у дошкільників відіграє захисну функцію, оберігаючи незрілу особистість дитини від руйнівного впливу негативних емоцій.

Прагнення до схвалення з боку дорослих породжує у дитини хвалькуватість, бажання підкреслити найбільш виграшні властивості, привернути увагу до них. Нерідко діти пишаються якостями, якими не володіють, розповідають про вигадані досягнення. Це відбувається через ряд причин (Р.Х.Шакуров). Приписуючи собі певну рису, дитина орієнтується, насамперед, на її узагальнене позитивне оцінне значення «хороший», а не на зміст цієї якості. Крім того, дошкільник не може повною мірою розібратися в своєму психічному житті й усвідомити свої властивості.

Поступово у дошкільників зростає здатність мотивувати самооцінку, змінюється зміст аргументів. У 4-5 років аргументом самооцінки виступає оцінка оточуючих, насамперед, дорослих. У 5-7 років позитивну самооцінку діти пояснюють з погляду наявності у себе етичних якостей: «я хороший, бо ділюся іграшками з іншими». Старші дошкільники намагаються осмислити мотиви своїх і інших вчинків. Вони починають пояснювати власну поведінку, спираючись на свої знання і досвід. Водночас навіть у 6-7 років не всі діти можуть мотивувати самооцінку (Т.О.Репіна) [2].

Отже, можна зробити такі висновки про розвиток самооцінки у дошкільника:

- провідну роль у формуванні самосвідомості дошкільника відіграє спілкування з дорослими, а також інтесивний розвиток спілкування з однолітками;

- передумовою виникнення самооцінки є формування у дитини уявлень про себе на основі інформації, що надходить від партнерів по спілкуванню;

- провідну роль у виникненні самооцінки відіграє спільна діяльність та спілкування з ровесниками;

- самооцінка тісно пов'язана із оцінкою дитини дорослим, оцінками дитини щодо ровесника та ровесника щодо дитини;

- змістом взаємооцінок та самооцінок виступають уміння, можливості, властивості дітей;

- протягом дошкільного віку характерною є завищена самооцінка, яка служить захисним фактором для незрілої особистості дитини;

- зростає об'єктивність, аргументованість, диференційованість, мотивованість оцінок та самооцінок.

Література

1. *Психологічна енциклопедія. // Упор. О.М. Степанов. – Київ, 2006.*
2. *Дуткевич Т.В. Дошкільна психологія. - К., 2007.*

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА.....3

Розділ 1. ФЕНОМЕНОЛОГІЯ САМОСВІДОМОСТІ

Багай Б., Павелків Р.В. Теоретичні аспекти становлення Я-концепції у молодшому шкільному віці.....4

Антонець О. Самосвідомість і її структура.....7

Бенедюк О. Шляхи самопізнання особистості.....10

Габрієль К. Образ фізичного «Я» як детермінанта індивідуального стилю поведінки в соціальних контактах.....13

Захарчук М. Генезис самосвідомості дитини.....15

Корольчук І. Розвиток уявлень про саморегуляцію.....16

Кравчук Я. Розвиток моральної саморегуляції у молодшому шкільному віці.....19

Кулаков Р. Самооцінка та рівень домагань як складові професійного самовизначення старшокласників.....21

Левшунова К. Дослідження саморегуляції.....25

Майстренко Є. Детермінація Я-концепції дитини.....28

Манзик О. Вимірювання самооцінки особистості.....30

Мариніч О. Особливості розвитку самооцінки у дошкільному віці.....32

Мартинюк Т. Психологічний аналіз розвитку самосвідомості особистості молодшого школяра.....35

Марчук В. Особистісна рефлексія як засіб активізації пізнавальної активності підлітків.....39

Онищук О. Загальна характеристика самопізнання як процесу.....42

Орел В. Цілі й мотиви самопізнання.....44

Осипчук О. Сфери і області самопізнання.....46

Пархомей К., Корчакова Н.В. Поняття Я-концепції.....48

Прит Т., Безлюдна В.І. Способи і засоби самопізнання.....50

Ревко Н. Розвиток самопізнання у дитячому віці.....53

Смоляк А. Феномен відношення людини до себе.....55

Тимощук С. Дитячо-батьківські стосунки та їх вплив на ставлення дитини до себе.....58

Ходневич Н., Безлюдна В.І. Формування Я-концепції дитини на різних стадіях розвитку.....61

Хомич І. Передумови формування самооцінки молодших школярів...63

Шпинюк В. Розвиток Его-ідентичності в дитячому віці.....66

РОЗДІЛ 2. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ САМОСВІДОМОСТІ

| | |
|---|-----|
| Безлюдна В. Гендерні аспекти розвитку Я-фізичного на висхідному етапі онтогенезу..... | 69 |
| Беднарська І. Гендерна соціалізація особистості..... | 71 |
| Гірак І. Психологічний аналіз гендерних відмінностей адиктивної поведінки осіб юнацького віку..... | 74 |
| Забрідня О., Яцюк Н.О. Психологічний аналіз суб'єктивних чинників емоційного вигорання майбутніх педагогів (гендерні аспекти)..... | 81 |
| Карнаух В. Гендерні аспекти формування адиктивної поведінки у підлітків..... | 84 |
| Корчакова Н. Усвідомлене батьківство як напрям психології самосвідомості..... | 88 |
| Князева А. Особливості гендерного спілкування в дошкільному віці..... | 91 |
| Мартинюк В. Гендерні відмінності реагування на конфліктну ситуацію учнів старшого шкільного віку..... | 93 |
| Назарець Л. Динаміка розвитку пізнавальних інтересів підлітків з урахуванням гендерних відмінностей..... | 96 |
| Оксенчук О. Гендерні особливості уявлень студентів про відповідальне батьківство..... | 100 |
| Осьмак Л. Психологічні особливості тривожності жінок зрілого віку..... | 103 |
| Пінаєва М. Соціальна диференціація гендерної ролі..... | 106 |
| Руденко Н. Гендерні аспекти дослідження етнічної толерантності підлітків..... | 109 |
| Созонюк О. Вплив гендерних стереотипів на процес становлення особистості дівчат-підлітків..... | 111 |
| Тендюк І. Особливості статево-рольових уявлень в дошкільному віці..... | 114 |
| Тоюнда О. Вплив сімейних традицій на ставлення молоді до проблем гендерної рівності..... | 118 |
| Ямницький О. Особливості формування гендерних схем у процесі статево-рольової соціалізації дітей..... | 121 |

Наукове видання

СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ
Серія ПСИХОЛОГІЯ

Випуск 4

Заснований у 2008 р.

Відповідальні за підготовку збірника до видання – проф. Павелків Р.В.,
проф. Безлюдна В.І.

Комп'ютерна верстка Юрчук О.С.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет, кафедра вікової та
педагогічної психології (к. 325, тел. 63-44-92)

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі Рівненського
державного гуманітарного університету 33028 м. Рівне, вул.
С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

СТУДЕНТСЬКИЙ НАУКОВИЙ АЛЬМАНАХ. Серія «Психологія». -
Випуск 4. - Рівне: РДГУ, 2010. — 197 с.

ISBN 966 — 7281 — 07 — 8.

Збірник містить статті з актуальних проблем психології самосвідомості. Опубліковані матеріали можуть бути корисними для науковців, практичних психологів, вихователів, учителів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 159.922:316.612

ББК 74.20